

PRÍPRAVA JEDNOTIEK OZBROJENÝCH SÍL NA RIEŠENIE KRÍZOVÝCH SITUÁCIÍ NA ÚZEMÍ ŠTÁTU

Vojtech Jurčák¹, Ján Jurčák², Jakub Sasarák³

ABSTRAKT

Základom k úspešnému zvládnutiu krízových situácií je pochopenie ich podstaty, dôvodov vzniku a možných následkov a na ich základe vytvoriť štruktúru a systém prípravy záchranných zložiek, podieľajúcich sa na riešení krízových situácií pri ochrane životov a majetku obyvateľov. Na riešenie krízových situácií na území štátu, v súlade so Zákonom č. 321/2002 Z. z. o ozbrojených silách, sa podieľajú aj ozbrojené sily v kategórii ostatných záchranných zložiek. Časovo rýchly priebeh krízovej situácie/mimoriadnej udalosti vyžaduje trvalú pripravenosť a vycvičenosť OS k nasadeniu pri likvidácii jej následkov a záchrane obyvateľov. V článku sa preto venujeme systému prípravy a výcviku jednotiek a špecialistov ozbrojených síl na vykonávanie záchranných prác, pričom sa sleduje koordinovanosť, účinnosť a efektívnosť ich nasadenia.

Kľúčové slová

krízová situácia, výcvik jednotiek, predmety prípravy, integrovaný záchranný systém.

ABSTRACT

The basis for successful encompassment of the crisis situations is the understanding of their nature, the reasons for their origin and the possible consequences and, on their basis, to create the structure and the system for the preparation of rescue elements involved in resolving the crisis situations for protecting the lives and property of the population. To solve the crisis situations in the territory of the state, in accordance with Act no. 321/2002 Coll. Armed Forces, the Armed Forces are also involved in the category of other rescue elements. The time-course progress of a crisis / emergency event requires sustained readiness and training of the AF to be deployed to eliminate its

¹ Vojtech Jurčák, prof., Ing., CSc. Akadémia ozbrojených síl generála Milana Rastislava Štefánika, Liptovský Mikuláš, 0960422792, vojtech.jurcak@aos.sk

² Ján Jurčák, kpt., Ing., PhD. Akadémia ozbrojených síl generála Milana Rastislava Štefánika, Liptovský Mikuláš, 0960422460, jan.jurcak@aos.sk

³ Jakub Sasarák, Bc., Mgr. Akadémia ozbrojených síl generála Milana Rastislava Štefánika, Liptovský Mikuláš, externý doktorand, 0908890694, jsasarak@gmail.com

consequences and save the population. In this article, we are dealing with the system of preparation and training of units and Armed Forces specialists to perform rescue works, while monitoring the coordination, efficiency and effectiveness of their deployment.

Key words:

Crisis situation, unit training, training subjects, integrated rescue system.

1 PRÍPRAVA JEDNOTIEK OZBROJENÝCH SÍL VŠEOBECNE

Pri vzniku krízovej situácie môžu plniť ozbrojené sily úlohy na podporu civilných, základných zložiek IZS, miestnej správy a samosprávy. Jedná sa o operácie alebo záchranné akcie, pri ktorých jednotky ozbrojených síl poskytujú pomoc obyvateľstvu na základe ich vyžiadania orgánom miestnej správy a samosprávy v reakcii na vznik krízovej situácie a v súlade s príslušnými všeobecne záväznými právnymi predpismi. Pri vzniku už uvedených krízových situáciách kedy sú ohrozené ľudské životy, majetok, kultúrne hodnoty a v prípade, keď sily a prostriedky základných zložiek IZS alebo PZ na ich riešenie nestačia. Zo strany ozbrojených síl Slovenskej republiky (ďalej len „OS SR“) sa v tomto prípade plnia podporné a asistenčné úlohy.

Plnenie úlohy (i podporné a asistenčné úlohy) jednotkami OS SR môžeme rozčleniť do troch základných etáp:

1. Etapa prípravy a plánovania riešenia krízovej situácie.
2. Etapa nasadenia OS SR pri riešení krízovej situácie.
3. Etapa ukončenia nasadenia jednotiek OS SR po skončení krízovej situácie.

Etapa prípravy jednotiek OS SR na riešenie krízových situácií na území štátu sa uskutočňuje vo forme tak teoretickej ako aj praktickej, so zameraním na riešenie pravdepodobných typov bezpečnostných hrozieb nevojenského charakteru, ktoré môžu na našom území kedykoľvek nastať a na základe ich vzniku môže byť vyhlásená mimoriadna situácia. Z dôvodu potreby promptne reagovať na značný nárast vzniku krízových situácií a mimoriadnych udalostí bolo v súvislosti s výcvikom jednotiek OS SR vydané Nariadenie náčelníka Generálneho štábu OS SR pri riešení pomoci obyvateľstvu počas krízových situácií (ďalej len „Nariadenia“). Vychádza z úloh, ktoré sú predmetom Typových plánov rozpracovaných na tieto možné scenáre:

- vnútorné nepokoje na území štátu,
- teroristické útoky na území štátu,
- migrácia osôb,
- živelné pohromy akéhokoľvek druhu,
- vznik priemyselných havárií,
- vznik rozsiahlych epidémií osôb, pandémieí zvierat,
- vznik rozsiahlych lesných požiarov.

Cieľom Nariadenia je dosiahnuť určitý stupeň vycvičenosti radových príslušníkov OS SR a špecialistov nasadzovaných na jednotlivé udalosti v rovine ako teoretickej tak praktickej, kedy: „príslušníci OS SR nasadzovaní pri riešení pomoci

obyvateľstvu počas krízových situácií poznajú relevantnú legislatívu a interné normatívne akty, postavenie OS SR v rámci IZS, všeobecné bezpečnostné opatrenia pre nasadenie, špecifické bezpečnostné opatrenia pre nasadenie, nepriaznivý vplyv priemyselných toxických látok, látok vznikajúcich pri horení a ionizujúceho žiarenia na ľudský organizmus, ovládajú použitie lana, viazacie techniky, použitie záchrannej vesty pri sebaistení, techniku prekonávania vodných prekážok, činnosť pri úniku toxických, priemyselných látok a použitie prostriedkov individuálnej ochrany, alebo použitie improvizovaných prostriedkov v prípade úniku toxických, priemyselných látok.⁴⁴ Uvedená problematika sa vyučuje v rámci prípravy v týchto predmetoch: Všeobecné informácie o nasadení OS SR pri riešení pomoci obyvateľstvu počas krízových situácií; Zdravotnícka príprava; Radiačná, chemická a biologická ochrana (ďalej len „RCHBO“); Bezpečnosť pri nasadení; Osobná bezpečnosť; s celkovou dotáciou 15 vyučovacích hodín.

Obsah vyučovaných predmetov je nasledovný:

Všeobecné informácie o nasadení ozbrojených síl pri riešení pomoci obyvateľstvu počas krízových situácií. Témou v tejto oblasti je legislatíva a interné normatívne akty pre nasadenie OS SR pri riešení pomoci obyvateľstvu počas krízových situácií, ďalej integrovaný záchranný systém, zložky integrovaného záchranného systému, postavenie a úloha OS SR v ňom a zovšeobecnenie skúseností z nasadenia OS SR.

Zdravotnícka príprava je zameraná na vysvetlenie nepriaznivého vplyvu toxických priemyselných, látok vznikajúcich pri horení a ionizujúceho žiarenia na ľudský organizmus. Jednoduché senzorické metódy indikácie toxických priemyselných látok a v neposlednom rade prvá pomoc pri zasiahnutí toxickými priemyselnými látkami.

Predmet RCHBO je zameraný na činnosť pri úniku toxických priemyselných látok a následné použitie prostriedkov na individuálnu ochranu respektíve použitie improvizovaných prostriedkov v prípade úniku toxických priemyselných látok. Vykonanie vlastnej dekontaminácie po opustení kontaminovaného priestoru.

Oblasť Bezpečnosť pri nasadzovaní je rozdelená na dve témy. Prvá sa zaoberá bezpečnosťou pri použití pozemnej techniky, bezpečnosťou pri vyslobodzovaní, vlečení techniky a z toho vyplývajúce dodržiavanie bezpečnostných vzdialeností a bezpečnosti pri pohybe na vodnej hladine. V ďalšej časti uvedenej témy je pozornosť nasmerovaná aj na nebezpečenstvo vzniku úrazu spôsobenú elektrickým prúdom v priestore nasadenia, nebezpečenstvo vzniku nákaz.

Druhá téma tejto oblasti je venovaná zásadám pohybu osôb a techniky na letiskových prístávacích plochách, bezpečnostných vzdialenostiach a o spôsobe priblíženia a nastúpenia v prístávacích plochách vrtuľníkov; povinnosti cestujúceho vo

⁴ Nariadenie NGŠ OS pri riešení pomoci obyvateľstvu počas krízových situácií.

vrťuľníku; alternatívne spôsoby vysadzovania z vrťuľníka; Bezpečnostné zásady pri práci v okolí leteckej techniky.

Osobná bezpečnosť v sebe zahŕňa ukážku výstroje a pomôcok používaných pri záchranných prácach (odev, obuv, záchranná vesta, reflexná vesta, lekárnička, horolezecký materiál, ručné náradie). Táto oblasť sa v ďalšej časti venuje aj nácviku sebaistenia, sebazáchrany pomocou použitia lana (viazacie techniky) a použitia záchrannej vesty. Praktický nácvik techník prekonávania vodných prekážok, bezpečný pohyb pri záplavách, budovanie postupných istení, istiacich stanovišť, istiaceho reťazca, improvizovaná záchrana a sebazáchrana pri povodni, postup záchranného družstva vo vode a povely pri presune sú definované v téme „prekonávanie vodných prekážok“.

2 PRÍPRAVA ŠPECIALISTOV OS SR

Oblasť prípravy špecialistov sa vyznačuje určitými špecifickými spôsobilosťami pre rôzne typy techniky. Príprava je zameraná predovšetkým na bezpečnosť pri nasadení špeciálnej techniky a pozostáva z piatich tém pre každú špecializáciu zvlášť, s rovnakým názvom témy Zásady bezpečnosti. Ako prvé sú vyučované špecifiká pre kolesovú a pásovú techniku (tu je možné špecifikovať automobil nákladný terénny stredný, automobil nákladný terénny ťažký, pásový obojživelný transportér PTS, mostný tank MT-55, prepravník mostu PM-55, mostný automobil AM-50, kolesový nakladač KN-251, UNC-750, UNC-1203, UN-50, automobilové lopatové rýpadlo UDS-114, vyslobodzovací tank VT-72) s dôrazom na riziká vyplývajúce z prekročenia limitných možností jednotlivých druhov techniky, ich maximálna dĺžka, šírka, výška, hmotnosť, nosnosť, nájazdový uhol, maximálna hĺbka brodenia, maximálne dovolený pozdĺžny a priečny sklon. V druhej časti sú vyučované špecifiká pre pohyb člnov na vodnej hladine a riziká v prípade prekročenia limitných možností plavebnej techniky. Ďalej je pozornosť venovaná ich technickým charakteristikám: dĺžke, šírke, výške, hmotnosti, nosnosti, plávateľnosti a stabilite na vodnej hladine. O špecifikách pre zdvíhacie zariadenia (automobil vyslobodzovací AV-15, automobilový žeriav AD-20, AD-28) hovorí tretia časť, kde sa tiež ako v predchádzajúcich častiach venujeme limitným možnostiam uvedenej techniky. Predposledná časť je venovaná obsluhu elektrických zariadení (všetky typy elektrocentrál, osvetľovacie a rozvodné súpravy) a ich výkonovým parametrom. Posledná časť sa zaoberá špecifikáciou rizík pri používaní motorových reťazových píl a to najmä rizík vyplývajúcich z plnenia úloh spojených s odstraňovaním závalov.

3 VÝCVIK PRÍSLUŠNÍKOV OZBROJENÝCH SÍL

Jedným z výcviku jednotiek OS SR je **výcvik s policajným zborom**, ktorý má teoretickú a praktickú časť. Nariadenie alebo dohoda medzi Policajným zborom Ministerstva vnútra (ďalej len „PZ MV SR“) a Ministerstva obrany na vykonávanie výcviku príslušníkov OS SR v súčinnosti s policajným zborom sa začalo na základe vyhodnotenia priebehu riešenia krízovej situácie rómskych nepokojov na území

východného Slovenska v roku 2004, kedy príslušníci OS SR vykonávali asistenčné úlohy pri hliadkovaní v spoločných hliadkach s príslušníkmi PZ MV SR. Pretože pri tejto činnosti absentovali vedomosti príslušníkov OS SR v oblasti hliadkovania, kontrolnej činnosti, v používaní donucovacích prostriedkov ako aj vedomosti v oblasti právneho vedomia o právach a povinnostiach pri výkone policajných činností v súlade s platnými normatívnymi aktmi, je potrebné ich doplniť spoločným výcvikom.

Cieľom výcviku s príslušníkmi policajného zboru je zdokonaľiť predurčených príslušníkov OS SR pre posilnenie zložiek PZ MV SR v:

- taktike hliadkovania, obchádzkovej a kontrolnej činnosti, používaní donucovacích a ochranných prostriedkov, ktorými je vybavený PZ MV SR, nácviku hmatov a chvatov sebaobrany,
- v právnom vedomí o právach a povinnostiach pri výkone policajných činností v súlade s ustanoveniami zákona č. 171/1993 Z.z. o policajnom zbore v znení neskorších predpisov a vyhlášky MV SR číslo 283/1993, ktorou sa upravujú podrobnosti výkonu služby vojakov pri plnení úloh Policajného zboru.

3.1 VÝCVIK VELITEĽOV A ŠTÁBOV

Výcvik veliteľov a štábov je jednou z ďalších dôležitých foriem výcviku v podobe:

- štábnych nácvikov (komplexných alebo samostatných),
- veliteľsko - štábnych cvičení,
- takticko - poradových cvičení.
-

Cieľom je precvičiť, skvalitniť zručnosti a zladit' činnosť cvičiacich v analyzovaní prijatej úlohy vyplývajúcej zo vzniknutej situácie, prijatí adekvátnych opatrení k odstráneniu následkov vzniknutej situácie, stanovení zodpovednosti odstránenia následkov konkrétnemu subjektu. Ďalším cieľom je precvičiť schopnosť riadiť a koordinovať činnosť pri odstránení následkov zodpovedného subjektu v priestore nasadenia a schopnosť nadviazania koordinácie súčinnosti so subjektmi civilného sektoru podieľajúcich sa na spoločnom odstraňovaní následkov. Výsledok splnenia stanovených cieľov, úloh, vyhodnotenie kladov a nedostatkov pri ich plnení ako aj prípadné doplnenie či aktualizáciu riadiacich dokumentov sa spracuje na záver každého cvičenia v podobe jeho vyhodnotenia.

V nasledujúcej časti analyzujeme niektoré cvičenia, ktoré vykonali OS SR vo svojej pôsobnosti alebo v spolupráci so zložkami Integrovaného záchranného systému Slovenskej republiky (ďalej len „IZS“).

V roku 2014 bolo vykonané jedno z najkomplexnejších cvičení komplexný štábny nácvik krízového manažmentu s čiastočným vyvedením vojsk „**ZELENÁ VLNA 2014**“. Potreba precvičiť všetky stupne riadenia a velenia v OS SR bola identifikovaná na základe vzniknutej bezpečnostnej situácie vo východnej Európe. Zámerom uvedeného cvičenia bolo:

- čiastočne precvičiť činnosť krízového štábu MO SR a strategického stupňa velenia v reakcii na krízovú situáciu spôsobenú migráciou osôb,
- reálne precvičiť postup pri zabezpečovaní a riadení vlny utečencov s územia susedného štátu a prijatie adekvátnych bezpečnostných opatrení na území Slovenskej republiky v spolupráci s orgánmi štátnej správy a mimovládnyimi organizáciami.

Cvičenie prebiehalo v troch fázach kde:

- 1.fáza - predstavovala čiastočné precvičenie činností krízového štábu MO SR, GŠ OS SR a operačných veliteľstiev v rámci komplexného štábneho nácviku,
- 2.fáza – veliteľsko-štábne cvičenie s čiastočným vyvedením vojsk, kde bol pre plnenie asistenčných úloh reálne precvičený komplexne plánovací postup pre operačné zoskupenie do rozsahu ekvivalentu brigády,
- 3.fáza – taktické cvičenie s vyvedením vojsk so zameraním na vybudovanie poľného záchytného tábora pri plnení ďalších podporných úloh (odsun zranených, vyhľadávanie nezvestných osôb, zvládanie davu, ochrana objektov) v súčinnosti s mimorezortnými zložkami.

Do druhej a tretej fázy cvičenia boli začlenené aj zložky MV SR a mimovládnych organizácií (červený kríž, UNHCR). Pre úspešnú realizáciu úloh cvičenia bol aktivovaný krízový štáb MO SR v súčinnosti s cvičiacimi zložkami MV SR, IZS a orgánov verejnej správy.

Cvičenie splnilo svoju hlavnú úlohu a to precvičiť plnenie asistenčných úloh v prospech základných zložiek IZS a spoluprácu s PZ MV. Potvrdil to aj minister obrany SR na záver cvičenia slovami: „skúsenosti z takéhoto cvičenia vojaci využijú vo všetkých oblastiach domáceho krízového manažmentu. Od plánovania, cez logistické zabezpečenie až po samotné nasadenie. Zároveň si precvičili aj spoluprácu s ostatnými prvkami IZS, ktorá je pri mimoriadnych situáciách veľmi dôležitá“.

Medzinárodné cvičenie „**SLOVAK SHIELD 2015**“ sa vykonávalo v niekoľkých fázach, predstavujúcich sériu výcvikových aktivít, ktoré v sebe zahŕňali možnosti precvičenia všetkých úrovní velenia a riadenia OS SR pri plánovaní a vykonávaní vojenských i nevojenských operácií. Cieľom cvičenia bolo:

- precvičiť schopnosť OS SR vykonávať podporu a asistenčné úlohy v prospech orgánov štátnej správy a verejnej moci v reakcii na nevojenské hrozby,
- precvičiť schopnosť OS SR reagovať na vzniknuté vojenské hrozby v spolupráci s členskými štátmi NATO,
- precvičiť a preveriť schopnosť veliteľov a štábov plánovať a vykonávať operácie na taktickej úrovni a implementovať medzinárodnú podporu členských štátov NATO,
- precvičiť bojové zručnosti jednotlivcov a taktické spôsobilosti jednotiek pri príprave a vykonávaní bojových činností a operácií,
- precvičiť plnenie úloh aktivácie uvádzania do pohotovosti.

Cvičenia sa okrem jednotiek OS SR zúčastnili jednotky z Maďarska, Českej republiky, Poľskej republiky a USA. Cvičenie vo svojej poslednej fáze vyvrcholilo taktickým medzinárodným cvičením s bojovou strelbou vo VP VO Lešť.

Zhoršujúca sa bezpečnostná situácia v členských štátoch EÚ, spôsobená nárastom migračnej vlny z oblastí Blízkeho východu a severnej Afriky si vyžiadala potrebu vykonať cvičenie bezpečnostných zložiek SR. Trojdňové cvičenie pod názvom „**NOVÝ HORIZONT 2015**“ sa uskutočnilo v priestoroch posádkového cvičiska Koliňanský vrch a v priestoroch kasární mechanizovaného práporu Nitra. Hlavnou úlohou cvičenia bolo precvičiť schopnosť jednotiek a útvarov ozbrojených síl podporiť činnosť zložiek MV SR pri riešení humanitárnej krízy na území Slovenska, ako následok migračnej vlny. V priebehu cvičenia si vojaci a veliteľský zbor precvičili plnenie úloh podpory pri riešení migračnej vlny v podobe zachytávania a prepravy utečencov, sprievodu a ochrany konvojov.

Kým jednotky OS SR a zložky MV SR precvičovali plnenie úloh spôsobených migračnou vlnou, pod hlavičkou uvedeného cvičenia na fiktívnej hranici sa jednotky presunuli na reálnu slovensko-maďarskú hranicu, kde si preverili reakčný čas zmiešaných vojensko-policajných hliadok na zaujatie určených kontrolných bodov a preverenie opatrení týkajúcich sa zabezpečenia verejného poriadku v určenom priestore zodpovednosti.

V neposlednom rade je nutné spomenúť novovytvorený účelový kurz povodňovej záchrany, ktorý v trvaní jedného týždňa prebiehal v priestoroch Centra výcviku Lešť. Kurz má napomôcť k tomu, aby príslušníci OS SR vedeli počas odstraňovania následkov živelných pohrôm čo najefektívnejšie spolupracovať počas spoločného zásahu s hasičským a záchranným zborom. Kurz pozostáva z dvoch častí. Teoretická časť má za úlohu účastníkom kurzu ozrejmiť legislatívny rámec, techniku a pracovné postupy hasičského a záchranného zboru pri odstraňovaní následkov mimoriadnej udalosti, mimoriadnej situácie a to najmä pri povodniach. Praktická časť bola zameraná na výstavbu improvizovaných protipovodňových bariér, hrádzí (vrecovanie, dielcová montovaná bariéra) a záchranu topiaceho sa, jeho vytiahnutie do člna s poskytnutím prvej pomoci.

ZÁVER

Príprava jednotiek OS SR pre riešenie krízových situácií sa uskutočňuje v závislosti na plnení možných úloh. Príprava na plnenie úloh odpovedá predpokladaným mimoriadnym udalostiam, (typovým scenárom) ktoré vznikli v predchádzajúcom období v danom regióne (v mieste dislokácie jednotky, útvaru).

Pri analýze sme dospeli k záveru, že výcvik jednotiek OS SR zodpovedá požiadavkám, ktoré sú na nich kladené pri odstraňovaní následkov mimoriadnej udalosti/ situácie akéhokoľvek charakteru. V podmienkach OS SR sa v tejto oblasti vykonáva výcvik:

- pre mužstvo a poddôstojníkov,
- príslušníkov OS SR (zamestnanci, PrV),
- skupín predurčených na plnenie úloh v prospech PZ MV SR,
- veliteľov a štábov.

Mužstvo a poddôstojníci vykonávajú výcvik v súlade s Nariadením NGŠ OS SR pri riešení pomoci obyvateľstvu počas krízových situácií. V priebehu výcviku sú cvičiacim ozrejmene bezpečnostné opatrenia a normatívne akty, ktoré úzko súvisia z použitím jednotiek ozbrojených síl pri odstraňovaní následkov spôsobených mimoriadnou udalosťou/situáciou. Praktická činnosť v sebe zahŕňa zvládnutie základných činností najmä pri odstraňovaní následkov povodní, čomu odpovedá i nasadenie jednotiek za posledné obdobie celkom 7 krát v počte 736 vojakov.

Predurčená skupina na plnenie úloh v prospech PZ MV SR vykonáva výcvik, ktorý vedie príslušník PZ MV SR. Výcvik je zameraný ako na teoretickú (právna legislatíva), tak i praktickú časť (zvládanie davu, hliadkovanie, sebaobrana, používanie donucovacích prostriedkov).

Celá činnosť riešenia odstraňovania následkov mimoriadnej udalosti/situácie je precvičovaná všetkými príslušníkmi OS SR síl v rámci nácvikov pohotovosti, s cieľom precvičiť a zvládnuť aktiváciu predurčených skupín, dodržiavanie časového harmonogramu plnenia stanovených úloh, ako aj formu podávania hlásení na nadriadený stupeň velenia.

Významnú úlohu v oblasti výcviku veliteľov a štábov zohráva vykonávanie domácich a medzinárodných cvičení s tematikou riešenia situácie, ktorá bola spôsobená hrozbami nevojenského charakteru. Počas cvičení je preverovaný stav pripravenosti jednotiek vo vzťahu k súčasným bezpečnostným hrozbám ako sú migrácia osôb, teroristické útoky ale aj živelné pohromy.

Do pozornosti ústavných činiteľov sa dostáva výcvik jednotiek OS SR v súčinnosti so zložkami MV SR. V rámci takéhoto druhu výcviku sú zo strany OS SR precvičované rôzne asistenčné úlohy uvedieme napríklad pátranie po osobách, budovanie KPM, budovanie záchytných stanovišť, ochrana verejných činiteľov, hliadkovanie.

Úroveň výcviku má v podmienkach OS SR dostatočnú kvalitu aj časovú dotáciu, čoho dôkazom je v prvom rade plnenie úloh na požadovanej úrovni, pozitívna, rastúca verejná mienka obyvateľstva na príslušníkov OS SR a v neposlednom rade i vyjadrenia predstaviteľov orgánov výkonnej moci.

LITERATÚRA

- [1] ANDRASSY, V.; GREGA, M. 2013. Didaktické postupy riešenia úloh v oblasti krízového manažmentu. Liptovský Mikuláš: Akadémia ozbrojených síl generála M.R. Štefánika, 2013. 141 s. ISBN 978-80-8040-484-0.
- [2] JURČÁK, J. 2012: Príprava a nasadenie jednotiek OS SR pri riešení krízových situácií na území štátu. In *Zborník konferencie Národná a medzinárodná bezpečnosť 2012*. Akadémia ozbrojených síl gen. M. R. Štefánika, Liptovský Mikuláš 2012. ISBN 978-80-8040-4508-5
- [3] JURČÁK, J. 2014. Súčasný stav poznatkov spoločnosti v oblasti riešenia krízových situácií na území štátu. In *Zborník vedeckých a odborných prác. 5. Medzinárodná vedecká konferencia Národná a medzinárodná bezpečnosť 2014*. Akadémia ozbrojených síl generála M. R. Štefánika, Liptovský Mikuláš. 2014. ISBN 978-80-8040-495-6
- [4] SALAGANIČ, J. 2011. Ozbrojené sily a národný krízový manažment. *Vojenské reflexie*. Ročník VI., číslo 1/2011. Akadémia ozbrojených síl gen. M. R. Štefánika, Liptovský Mikuláš 2011. ISSN 1336-9202
- [5] TOMA, P.; DROPOVÁ, M. 2014. Použitie ozbrojených síl SR v nevojenských krízových situáciách podľa platnej právnej úpravy. In *Zborník vedeckých a odborných prác. 5. Medzinárodná vedecká konferencia Národná a medzinárodná bezpečnosť 2014*. Akadémia ozbrojených síl generála M. R. Štefánika, Liptovský Mikuláš. 2014. ISBN 978-80-8040-495-6. S 512-519
- [6] ZIBRÍK, P. 2013. Nevojenské úlohy ozbrojených síl v krízových situáciách. In *Zborník vedeckých a odborných prác. 5. Medzinárodná vedecká konferencia Národná a medzinárodná bezpečnosť 2013*. Akadémia ozbrojených síl generála
- [7] Zákon 321/2002 Z. z. o ozbrojených silách.
- [8] Smernica Ministerstva obrany Slovenskej republiky č. 1/2016 o príprave na plnenie úloh pri mimoriadnej udalosti a v čase výnimočného stavu a núdzového stavu, Bratislava 2016.
- [9] Nariadenie ministra obrany Slovenskej republiky č. 1/2012. Ministerstvo obrany Slovenskej republiky, Bratislava 2012.
- [10] Nariadenie ministra obrany Slovenskej republiky č. 70/2015, ktorým sa mení a dopĺňa nariadenie ministra obrany Slovenskej republiky č. 1/2012 o určení rozsahu pôsobnosti veliteľa pri rozhodovaní o okamžitom použití vojakov ozbrojených síl Slovenskej republiky a o nevyhnutnej logistickej podpore potrebnej na riešenie mimoriadnej udalosti v znení nariadenia ministra obrany Slovenskej republiky č. 54/2014.